

SSAB Raahen tehtaan asemakaavoituksen luontoselvitykset 2022

SSAB Europe Oy

101019803-003

Raportointi

Ella Kilpeläinen Biologi, FM

Tarkastaja
Sari Ylitulkkila Biologi, FM,
Luontokartoittaja (EAT)

Pvm.

05/03/2023

Projektiviite

101019803-003

Asiakas

SSAB Europe Oy

Raahen tehtaan asemakaavan luontoselvitykset 2022

Sisältö

1	Johdanto.....	2
2	Menetelmät.....	3
2.1	Lähtötiedot	4
2.2	Maastokartoitus.....	4
3	Suojelualueet sekä muut arvotetut kohteet	5
4	Kasvillisuuden yleiskuvaus	7
4.1	Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppikohteet	18
4.1.1	Luontotyytit.....	18
4.1.2	Kasvilajit	20
5	Eläimistö.....	25
5.1	Viitasammakko.....	25
5.2	Liito-orava	31
5.3	Muu eläimistö.....	32
5.4	Linnusto	34
6	Yhteenvedo ja suositukset	34
7	Lähteet.....	35

Liite 1. Arvokkaat luontokohteet kartalla

Raportin kuvat (ellei muuten mainita) ©Ella Kilpeläinen AFRY Finland Oy

1 Johdanto

SSAB Europe Oy:n Raahen tehdasalueelle on tekeillä asemakaava. SSAB:n tehdasalueen (Ak 248) asemakaava-alueen pinta-ala on noin 534 ha (Kuva 1-1). Asemakaavatason suunnittelutarpeen taustalla on SSAB:n terästehtaan kehittämiseen liittyvä konversiohanke, jonka tavoitteena on vastata fossiilivapaan teräksen kasvavaan kysyntään ja siirtyä vaiheittain kohti fossiilivapaata teräksentuotantoa. Kyseessä on olemassa olevan tuotannon muutoshanke, jossa uudistetaan tehtaan tuotantoprosesseja. Tehtaan tuotantokapasiteetti ei hankkeen toteuttamisen myötä muutu ja useat toiminnan aiheuttamat vaikutukset tulevat vähenemään muutosten myötä.

Asemakaavoituksen tueksi on laadittu tämä luontoselvitys kesällä 2022.

Kuva 1-1 SSAB:n tehdasalueen asemakaavoitettava-alue. Ote ortoilmakuvasta asemakaavan alueelta. (© Raahen kaupunki, 2022).

2 Menetelmät

Luontoselvitys on tehty asemakaavoitettava aluetta laajemmalle alueelle (Kuva 2-1), keskittyen tehdastoimintojen ulkopuolelle alueen rakentamattomiin reunaosiin manta-reella. Maastonselvitys kesällä 2022 painottui kasvillisuuden ja luontotyyppien selvittä-miseen. Keväällä tehtäviä maastonselvityksiä, kuten pesimälinnustonselvitykset, ei ollut mahdollista toteuttaa vuonna 2022 työn myöhäisen käynnistymisajankohdan vuoksi.

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen yhteydessä on kiinnitetty huomiota eläimistöön sekä erityisesti luontodirektiivin liitteen IV lajien (liito-orava, viitasammakko, lepakot) potentiaalisiin elinympäristöihin alueella. Selvitysalueelta on käytettävissä tietoja mui-hin hankkeisiin tehdyistä luontoselvityksistä ja tiedot on tuotu esille tässä raportissa.

Kuva 2-1 SSAB:n tehdasalueen luontoselvitysalue keltainen katkoviiva ja asemakaavoitettava alue punainen yhtenäinen viiva.

2.1 Lähtötiedot

Luontoselvityksen lähtötietoina käytettiin Suomen ympäristökeskuksen avoimen tiedon aineistoja (*Maanmittauslaitos 2022*), Metsäkeskuksen paikkatietoaineistoa metsälakikohteista (*Suomen metsäkeskus 2022*) sekä alueelle aiemmin laadittuja luontoselvityksiä (*Suunnittelukeskus oy 2004*). Uhanalaisten lajien esiintymätiedot tarkistettiin ja paikkatiedot tilattiin Suomen Lajitietokeskuksen ylläpitämästä avoimesta Laji.fi -tietojärjestelmästä (*Suomen Lajitietokeskus 2022, tietokantaote 6/2022*). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskukselta pyydettiin Kuljunmäen niityn ja Satamajärven niityn perinnetuotintooppien inventointitiedot (*Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023*).

Lähtötietoina on käytetty myös muita alueelle tehtyjä luontoselvityksiä kuten SSAB:n tehtaan 400 kV voimajohtohankkeen YVA-menettelyn yhteydessä tehtyjä luontoselvityksiä (*AFRY Finland Oy 2022*) sekä OX2 Halla merituulihankkeen linnustوسelvityksiä (julkaisematon FCG).

2.2 Maastokartoitus

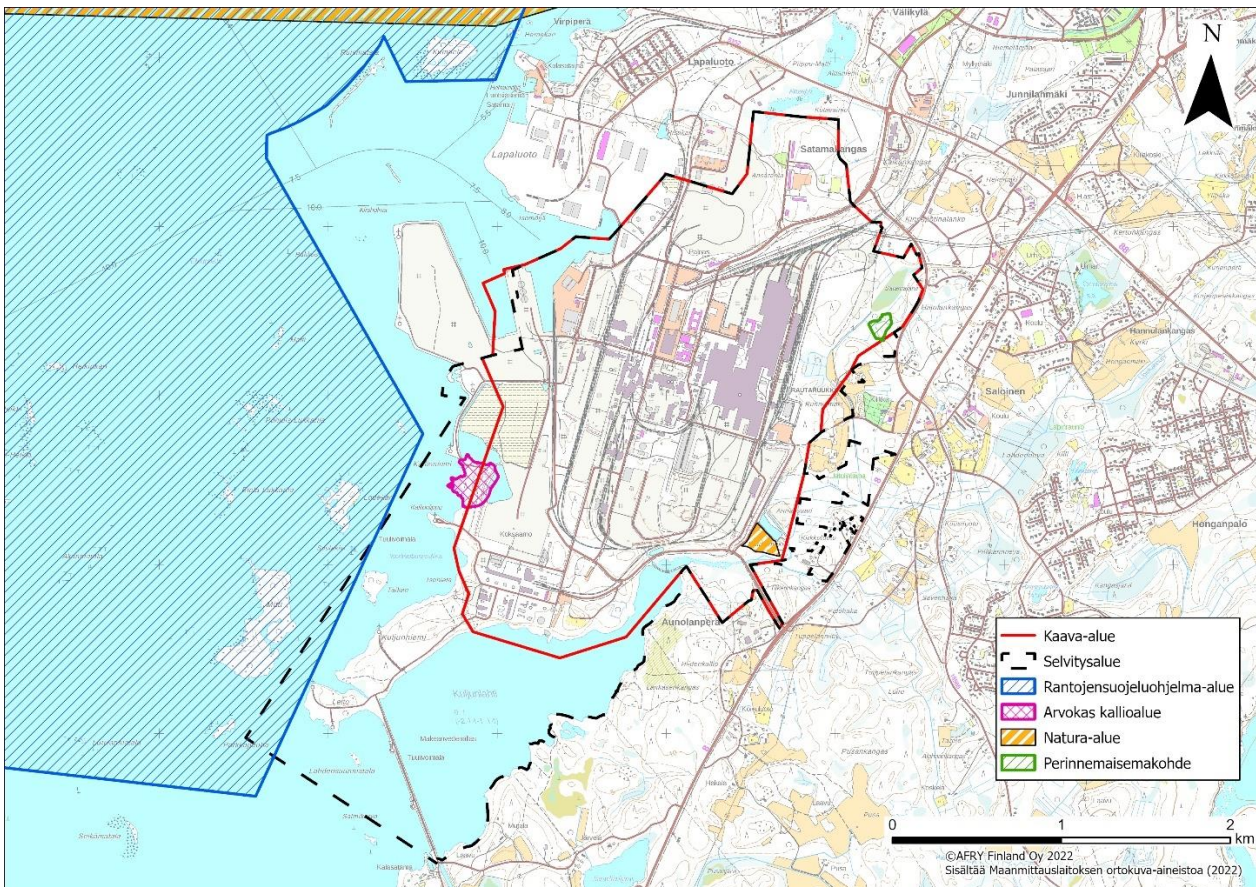
Asemakaavan selvitysalueelle tehtiin maastoselvitys 19.7.2022. Selvityksen suoritti AFRY Finland Oy:n biologi FM Ella Kilpeläinen. Selvityksen tarkoituksena oli paikallistaa selvitysalueen luonnon yleispiirteet ja luonnonarvojen kannalta huomioon otavat kohteet. Erityistä huomiota kiinnitettiin seuraaviin kohteisiin:

- luonnonsuojelulain 4:29 §:n suojeltavat luontotyyppit
- vesilain 2:11 §:n suojeltavat vesiluontotyyppit (lähteet, norot, alle hehtaarin kokoiset lammet ja järvet) ja vesilain 3:2 §:n mukaiset purot
- metsälain 3:10 §:n mukaiset metsien monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeät elinympäristöt
- uhanalaiset luontotyyppit (*Kontula & Raunio 2018* mukaan)
- uhanalaisten ja suojelullisesti huomioon otavien lajien tunnetut ja potentiaaliset esiintymät
- alueellisesti ja paikallisesti edustavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät kohteet
- haitallisten vieraslajien esiintymät.

Maastoselvitys keskittyi selvitysalueen reunaosiin sijoittuviin luonnonympäristöihin mantereella. Tehdastoimintojen ja muita rakennettuja alueita ei selvitetty tarkemmin.

Maastossa kohteilla kierrettiin niin, että kohteen luonnon yleispiirteet ja luontoarvot saatiin selville. Kohteilta määritettiin luontotyytit ja tehtiin huomioita alueen kasvi- ja eläinlajistosta. Maastossa tehtiin muistiinpanoja ja otettiin valokuvia. Selvityksen ohjeistuksena on käytetty opasta Mäkelä & Salo (2021).

3 Suojelualueet sekä muut arvotetut kohteet

Kuva 3-1 Kaava-alueelle ja sen läheisyyteen sijoittuvat suojelualueet ja muut arvotetut kohteet.

Selvitysalueen kaakkoisosassa (Kuva 3-1) sijaitsee **Natura-alue Kuljunmäen niitty** (SAC, FI1104602). Noin 2,1 hehtaarin kokoinen alue koostuu kahdesta pyöreälakisesta kumpareesta. Kumpareita reunustavat kuusi- ja koivumetsiköt. Alueelta löytyvät perinnemaisematyytit ovat ketoa ja niittyä. Alue on vanha asuinpaikka. Kuljunmäki on arvotettu valtakunnallisessa perinnebiotooppi-inventoinnissa valtakunnallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi. Kuljunmäen mäkikauraketo on ainoa tunnettu tyyppinsä edustaja Pohjois-Pohjanmaalla (Ympäristöministeriö 2018). Natura-alueelle ei ole perustettu suojelualuetta. Kuljunmäen niitty on inventoitu Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen toimesta viimeksi vuonna 2017, tuolloin aluetta on laidunnettu. Niityn alue on

luokiteltu Natura luontotyyppiin runsaslajiset kuivat ja tuoreet niityt (6270) ja kasvillisuustyyppiin kuivat heinä- ja ruohoniityt (mäkikauraniityt). Puustoisemmat alueet on luokiteltu Natura luontotyyppiin hakamaat ja kaskilaitumet sekä kasvillisuustyyppeihin havumetsä- ja lehtimetsälaitumet. Inventoinnin perusteella alueen arvoluokka laskisi valtakunnallisesti arvokkaasta (V) maakunnallisesti arvokkaaksi (M+). Arvoluokkaa ei ole vielä virallisesti vahvistettu (*Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023*).

Selvitysalueen koillisosassa sijaitsee **Satamajärven niityt**, joka on **paikallisesti arvokas perinnemaisemakohde** (*Vainio & Kekäläinen 1997*). Pieniä niittyaukioita ympäröivät koivuvaltaiset metsät. Alue on pääosin entistä peltoa. Vanhasta asutuksesta kielivät rakennusten perustusten jäänteet ja komeat yksittäiset hieskoivut ja pihlajat, pihlajarivistöt sekä koristepensaat. Pohjoisosassa on vanhoja kiviaitoja. Pääosin alue on tuoretta, paikoin runsasruohoista heinävaltaista niittyä, jota horsma-, nokkos- ja vadelmatiheiköt ovat vallanneet. Koillispään kumpareen kuivimmalla osalla on mäki-kauran vallitsemaa niittyä. Alueella esiintyy erittäin uhanalaista ja erityisesti suojeltavaa ketokatkeroa. Paikalta on aiemmin löydetty harvinaisia poimulehtilajeja. Alueelle on suositeltu hoitotoimenpiteeksi niittoa kerran vuodessa. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on inventoinut alueen vuonna 2019 (*Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023*).

Valtakunnallisesti arvokas **Kallioniemen kallioalue** (KA0110023) sijaitsee selvitysalueen länsireunalla. Kohde kuuluu arvoluokkaan 4 = arvokas kallioalue (asteikolla 1–7). Noin 5 hehtaarin kokoinen Perämereen rajautuvan Kallioniemen muutaman metrin korkeiset kallionokat näkyvät merelle ja lähirannoille. Kalliopaljastuma-alueen pääkivilaji on svekofennialaisin liuskeisiin kuuluva tummanharmaa, hienorakeinen grauvakka, jossa esiintyy konglomeraattia välikerroksina. Länsireunalla esiintyy tiivistä fylliittiä, jossa näkyy kaunis kerrallinen rakenne tummien ja vaaleiden raitojen vuorotteluna. Alueen kasvillisuuden luonne on muuttunut, kallioilta puuttuvat poronjäkälät sekä monet muut yleiset lajit. Ranta-alue on luonnontilaisempaa. (*Husa ym. 2001*). Kallioalue on itä- ja pohjoisosaltaan muuttunut rajauksen jälkeen 2000-luvulla. Alueella on tie, meluvalli sekä osin koksaamon jätevesien vara-allas. Kartalla (Kuva 3-2) on esitetty alueen nykyinen tilanne ja esitetty luonnontilaisen alueen rajaus.

Kuva 3-2 Kallioniemen valtakunnallisesti arvokkaan kallioalueen rajaüs sekä esitetty nykytilanteen mukainen aluerajaüs.

Selvitysalueen ulkopuolelle sijoittuu **Raahen saariston Natura-alue** (SAC/SPA, FI1104600), joka sijaitsee lähimmillään noin kilometrin etäisyydellä pohjoispuolella. Saaristossa on kaksi yksityismaiden luonnonsuojelualuetta, Rääpäkkä (YSA111439) ja Raahen saariston suojelualue (YSA118317), joka kattaa valtaosan koko Natura-alueesta. Lisäksi Natura-alueen länsilaidalla sijaitseva Jyryn saari kuuluu valtion omistamiin suojelualueisiin (ESA110018). Suurin osa Natura-alueesta sisältyy **Raahen saariston rantojen suojeluohjelmaan** (RSO110099), joka ulottuu selvitysalueen länsipuolelle.

4 Kasvillisuuden yleiskuvaus

Selvitysalue sijaitsee keskiborealisella Pohjanmaan metsäkasvillisuusvyöhykkeellä (3a). Suovyöhykealuejaossa alue kuuluu Pohjanmaan aapasoiden (Suomenselän ja Pohjois-Karjalan aapasuot) ja viettokeitaiden (Pohjanmaan vietto- ja rahkakeitaat)

alueiden rajalle (*Maanmittauslaitos 2022*). Alue sijoittuu Suomen luontotyyppien uhanalaisuustarkastelussa Etelä-Suomen osa-alueelle (*Kontula & Raunio 2018*).

Selvitysalue on keskeisiltä osin rakennettua tehdastoimintojen aluetta. Tehdasalueella on lähinnä hoidettuja nurmialueita tai pieniä metsiköitä. Luonnontilaista tai luonnontilaisen kaltaisia alueita on selvitysalueen reunamilla Kuljunniemen, Leton ja Satamakan-kaan alueilla. Alueilla on kivennäismaan kangasmetsiä, rantaniittyjä ja rantaluhtia.

Selvitysalueen merenranta on matalakasvuista rantaniittyä, pääosin vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniittyä. Niitty on paikoin hyvin kapea kaistale ennen puustovyöhykettä. Lajistossa esiintyy mm. rönsyrölli, luhtakastikka, suolavihvilä, ketohanhikki, isolaukku, rantamatara, lehtovirmajuuri, perämerensilmäruoho ja monin paikoin ruijannuokkuesikkoa. Vesirajassa kasvaa mm. rantaluikka ja sinikaisla. Matalakasvuisen rantaniityn ja pensaiston / puuston välissä on paikoin korkeakasvuista rantaniittyä, jossa esiintyy mm. mesiangervo, myrkkyykeiso, rantatädyke ja rantanätkelmä. Pensastovyöhyke koostuu kiiltopajusta ja harmaalepstä.

Metsätyypit ovat rannan lähetyvillä lehtomaisia kankaita ja muuttuvat havupuuvaltaisiksi tuoreiksi kankaiksi. Puusto on keski-ikäistä (60–100-vuotiasta) ja paikoin on vanhempaakin puustoa. Lahopuun määrä metsissä on vähäinen.

Seuraavassa on kerrottu yleiskuvaukset alueittain.

Letto

Leton alue on selvitysalueen eteläisin osa. Leton länsi-lounaisranta on matalakasvuista rantaniittyä (Kuva 4-1). Niityllä esiintyy mm. ruijannuokkuesikko. Kaakkoisosa on so-rarantaa, jossa kasvaa mm. pietaryrtti, rantavehne ja kauempana tyrni. Kivikkoranta muuttuu pätkäksi hiekkarantaa makeanvedenaltaan padon reunalla. Leton pohjoisosan ranta on lohkarainen. Pohjoisosassa on luhtainen lahdelmä, jossa kasvaa mm. vesisara, rentukka, osmankäämi, mesiangervo, luhtakastikka.

Leton alueen metsäinen keskiosa on havupuuvaltaista tuoretta kangasta (VMT) ja paikoin mäntyvaltaista kuivahkoa (EVT) kangasta (Kuva 4-2). Rantaan päin metsikkö muuttuu sekapuustoiseksi (koivu, kuusi, mänty, pihlaja, harmaaleppä) lehtomaiseksi kankaaksi (GOMT). Puusto on pääosin keski-ikäistä. Paikoin kasvaa vanhempia kuusia ja mäntyjä.

Leton alueella on kaksi tuulivoimalaa ja niille johtavat tiet.

Kuva 4-1 Leton kaakkoisosan kivikkoinen ranta (vasen) ja lounaisosan rantaniittyä (oikea).

Kuva 4-2 Kuivahkon kankaan mäntyvaltaista metsää Leton keskiosassa (vasen). Lehtomaista sekapuustoista rantametsää Leton alueella (oikea).

Kuljunniemi

Kuljunniemi sijoittuu tehdasalueen lounaispuolelle. Kuljunniemen länsiranta Kallioniemeen asti on lähes koko matkalta aiemmin kuvattua matalakasvuista merenrantaniittyä (Kuva 4-3), joka vaihettuu korkeakasvuisen rantaniityn kautta pensaikko- ja puustovyöhykkeeksi. Rantaniityllä on useassa kohdassa ruijannuokkuesikon esiintymiä. Kuljunlahden puoleinen ranta on puustoinen/pensaikkoinen ja kivinen.

Kuva 4-3 Kuljunniemen merenrantaniitty Isohiedan edustalla.

Kuljunniemen puustoinen keskiosa on pääosin mäntyvaltaista kuivahkoa kangasta (EVT). Alueella on tehty metsätaloustoimina kaistalehakkuita ja harvennushakkuita (Kuva 4-4). Rantametsät ovat kuusivaltaista lehtomaista kangasta (GOMT) (Kuva 4-5). Kuljunlahden puolella rantametsä on lehtipuuvaltaista korkearuohoista lehtomaista kangasta.

Kuljunniemellä on kaksi tuulivoimalaa ja niemen itäreunassa kulkee tie.

Kuva 4-4 Kuljunniemen keskiosan metsikköä, kaistalehakkuita (vasen) ja itäosan mäntyvaltaista kangasta tien vierellä (oikea).

Kuva 4-5 Kuljunniemen lehtomaista rantakuusikkoa.

Kallioniemi

Kallioniemi sijoittuu Koksaamon länsipuolelle. Alueella sijaitsee kasvipeitteinen kallioalue, jota ympäröi tiheä havupuuvaltainen metsä (Kuva 4-6). Rannassa on kalliota ja merenrantaniittyä. Kallioniemen alueella on valtakunnallisesti arvokkaaksi luokiteltu kallioalue. Alkuperäisen rajauksen alue on itä- ja pohjoisosaltaan muuttunut. Alueelle on rakennettu tie ja meluvalli. Lisäksi koksaamon jätevesien vara-allas sijoittuu osin rajauksen alueelle. Nykyinen tilanne on esitetty kartalla (Kuva 3-2).

Kallioniemen kärjessä on tuulivoimala ja sinne pohjoisen suunnasta johtava pengertie. Myös eteläosaan sijoittuvan niemen Kallionlippu kärjessä on tuulivoimala ja sinne johtava tie.

Kallioalueella kasvaa mm. iso- ja keltamaksaruoho, puna-ailakki, kataja, varstasammal, ahomansikka, heinätähtimö, huopaohdake ja partaohra. Kallio ulottuu rantaan asti (Kuva 4-7). Aivan rannassa olevat kalliot ovat paljaita. Niiden lomassa on pienialaisesti matala- ja korkeakasvuista merenrantaniittyä. Niityllä kasvaa mm. ruijannuokkuesikkoa.

Kallioaluetta ympäröivä metsä on tiheäkasvuista havupuuvaltaista lehtomaista (GOMT) ja tuoretta (VMT) kangasta (Kuva 4-7). Pensas- ja kenttäkerros on rehevää ja korkeakasvuista mm. punaherukka, mesiangervo, lehtipuiden taimia. Kenttäkerroksessa on näkyvissä myös kulttuurivaikutus, paikoin kasvaa runsaasti nokkosta.

Kuva 4-6 Kallioniemen kallioalue.

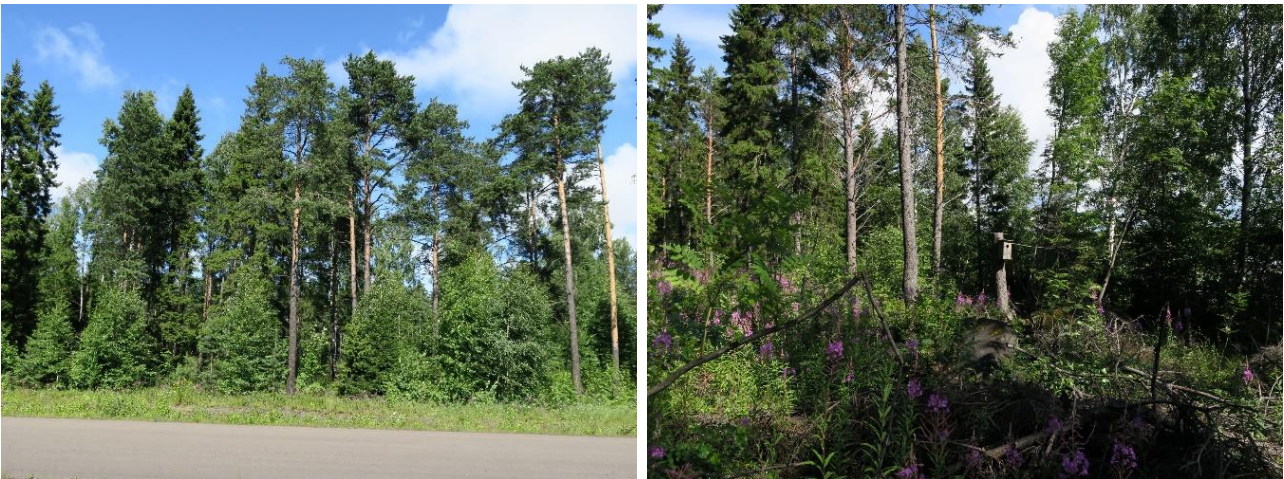

Kuva 4-7. Kallioniemen tiheää kuusikkoa ja kalliorantaa.

Tehdasalueen eteläpuoli

Tehdasalueen eteläosassa Satamatien, rautatien ja pysäköintialueen välissä on havupuuvaltainen metsikkö (Kuva 4-8). Alikasvoksena on lehtipuun taimia ja paikoin katajaa. Kenttäkerros ilmentää tuoreen kankaan (VMT) lajistoa, kuten metsävarpuja sekä kulttuurivaikutteisia lajeja kuten maitohorsma.

Koksaamontien eteläpuolella Kuljunlahden rannalla on metsäinen alue, jossa sijaitsee toimistorakennuksia ja pysäköintialue. Tuoreen kankaan (VMT) havupuuvaltaiseen metsään on tehty harvennustoimia (Kuva 4-8). Kivinen ranta-alue on pensaikkoinen, siellä kasvaa mm. kiiltopaju, harmaaleppä, järviruoko ja mesiangervo.

Kuva 4-8 Havupuuvaltainen metsikkö Satamatien ja rautatien välissä (vasen). Kuljunlahden rannan sekapuustoista metsää (oikea).

Aunolanperä

Kuljunlahden itäpuolelle sijoittuva metsäinen alue on lehtomaista (GOMT) kangasta (Kuva 4-9). Puusto on kuusivaltaista, mutta koivua kasvaa runsaasti sekapuuna. Koivu on rannan lähetyvillä valtapuuna. Kivennäismaalla lajistossa esiintyy mm. mesiangervo, metsäkorte, ahomansikka, metsäimarre. Alueen poikki on havaittavissa vanha kulku-ura ja alueella on tehty metsätaloustoimia mm. avohakkuu. Kuljunlahden rannassa on avoluhtaa (Kuva 5-2). Sen lajistossa esiintyy mm. kastikoita, saroja, järvikorte, rentukka ja osmankäämi.

Kuva 4-9 Aunolanperän alueella lehtomaista kangasta ja vanha kulku-ura.

Kuljunmäki

Tehdasalueen kaakkoispuolella sijaitseva Kuljunmäen niityn Natura-alue on aidattu, siellä on aiemmin laiduntanut lampaita. Niityn lajisto on ensisilmäyksellä korkeakasvuista ja heinävaltaista, lajistossa esiintyy mm. matalana kasvavaa mesiangervoa, niitytyleinikki, hiirenvirna, kumina, siankärsämö ja särmäkuisma. Lajistossa on myös ketojen kasveja: kissankello, ahomansikka, nurmitädyke ja mäkikaura (Kuva 4-10). Niityllä kasvaa koivuja ja katajaa, reunamilla myös pihlajaa ja raita (Kuva 4-11). Niittyä reunustaa koivuvaltainen lehtomainen metsä, jonka kenttäkerros on rehevää ja korkearuohoista mm. metsäkurjenpolvi, mesiangervo ja punaherukka.

Kuva 4-10 Kuljunmäen eteläosan niittyä.

Kuva 4-11 Kuljunmäen niityn pohjoisosassa kasvaa koivua ja alla korkearuohoisia lajeja.

Tehdasalueen itäpuoli ja Satamajärvi

Tehdasalueen itäpuolella mm. Runnimäellä on havupuuvaltaisia tuoreen kankaan metsiä, jossa on tehty metsätaloustoimia. Metsät ovat paikoin tiheitä ja niissä kasvaa runsaasti alikasvustona pihlajan ja koivun taimia. Lajistossa on nähtävissä kulttuurivaikutteisuus.

Satamajärvi on kasvamassa umpeen (Kuva 5-3). Lajistossa on osmankäämiä, järviruokoa ja saroja. Ranta-alue on lehtomaista lehtipuuvaltaista metsää, jonka kenttäkerros on korkearuohoista mm. vadelma, mesiangervo, nokkonen.

Satamajärven itäpuolella on pieni niittyalue, jossa ei selvityksen aikana käyty. Satamajärven niityt on arvioitu paikallisesti arvokkaaksi perinnemaisemakohteeksi (*Vainio & Kekäläinen 1997, Suunnittelukeskus Oy 2004*). Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on inventoinut alueen vuosina 2011 ja 2019. Niittyalue sijaitsee metsän takana, joten se ei näy alueen ohittavalle Rautaruukintielle. Satamajärven niittyjen alue on pääosin entistä peltoa. Alueella on ollut rakennuksia, joista jäljellä on perustukset. Piha-alueella on villiintyneitä koristepensaita, omenapuu, juhannusruusupensas, vaahtera sekä korkea ja laaja pihlaja-angervopusikko. Maasto on kumpuilevaa ja alue on maisemallisesti viehättävä. Alue on pääasiassa hakamaisia koivikoita ja umpeenkasvavaa tuoretta heinäniittyä sekä tuoretta runsasruohoista korkeakasvuista niittyä, jossa myös halkopiinoja. Harvinainen mäkikaura kasvaa runsaana noin 3 aarin alalla nurmipuntarpäävaltaista niittyä. Paikoin myös nurmitädyke on runsas. Luoteiskulman tuoreella niityllä runsaasti maarianheinää. Alueen etelä- ja pohjoislaidalla on pienialaisesti kuivaa niittyä, jolla kasvaa mm. ahomansikkaa. Lajistossa on esiintynyt myös monia poimulehtilajeja, särmäkuisma ja ketokatkeru. Aluetta pitäisi hoitaa perinnemaisemien suositusten mukaisesti niittämällä tai laiduntamalla (Pohjois-Pohjanmaan ELY 2023).

Satamakangas

Selvitysalueen pohjoisosassa sijaitseva Satamakangas on keskeisiltä osin rakennettua, siellä on toimistorakennuksia, parkkipaikkoja ja hoidettuja nurmialueita. Rakennetun alueen ulkopuolella on havupuuvaltaista tuoretta kangasta.

Satamakankaan pohjois-luoteispuolella sijaitsee Aittalahti, joka on umpeen kasvava maankohoamisrannikon lampi. Sen rannat ovat luhtaisia ja ruovikkoisia (Kuva 5-5). Rantametsät ovat reheviä lehtomaisia kankaita.

Kuva 4-12 Satamakankaan rakennettua aluetta (vasen) ja ympäröivää metsikköä (oikea).

4.1 Arvokkaat kasvillisuus- ja luontotyyppi-kohteet

4.1.1 Luontotyypit

Selvitysalueella ei esiinny vesilain 2:11 §:n tarkoittamia luonnontilaisina säilytettäviä vesiluontotyyppisiä tai Metsäkeskuksen rajaamia metsälain 10 § mukaisia erityisen tärkeitä elinympäristöjä (*Suomen metsäkeskus 2022*). Alueella havaitut merenrantaniityt voidaan katsoa kuuluvan luonnonsuojelulain 4:29 §:n nojalla suojeltaviin luontotyyppiin. ELY-keskus ei ole vielä tehnyt alueelle LSL 30 § mukaista rajauspäätöstä.

Selvitysalueella esiintyvien luontotyyppien uhanalaisuus (*Kontula & Raunio 2018*) on koottu taulukkoon (Taulukko 4-1). Alueen metsät eivät ole luonnontilaisia, vaan niissä on nähtävillä ihmisvaikutus. Ranta-alueilla esiintyvät luontotyypit kuten rantaniityt ja avoluhat ovat suurelta osin luonnontilaisia tai luonnontilaisen kaltaisia.

Taulukko 4-1 Selvitysalueella esiintyvien luontotyyppien uhanalaisuus (Kontula & Raunio 2018) Luontotyyppien uhanalaisuusluokat ilmoitettu Etelä-Suomi/koko maa, mikäli luokka eroaa alueiden välillä. Uhanalaisten luontotyyppien IUCN-luokitus: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = säilyvä ja DD = puutteellisesti tunnettu.

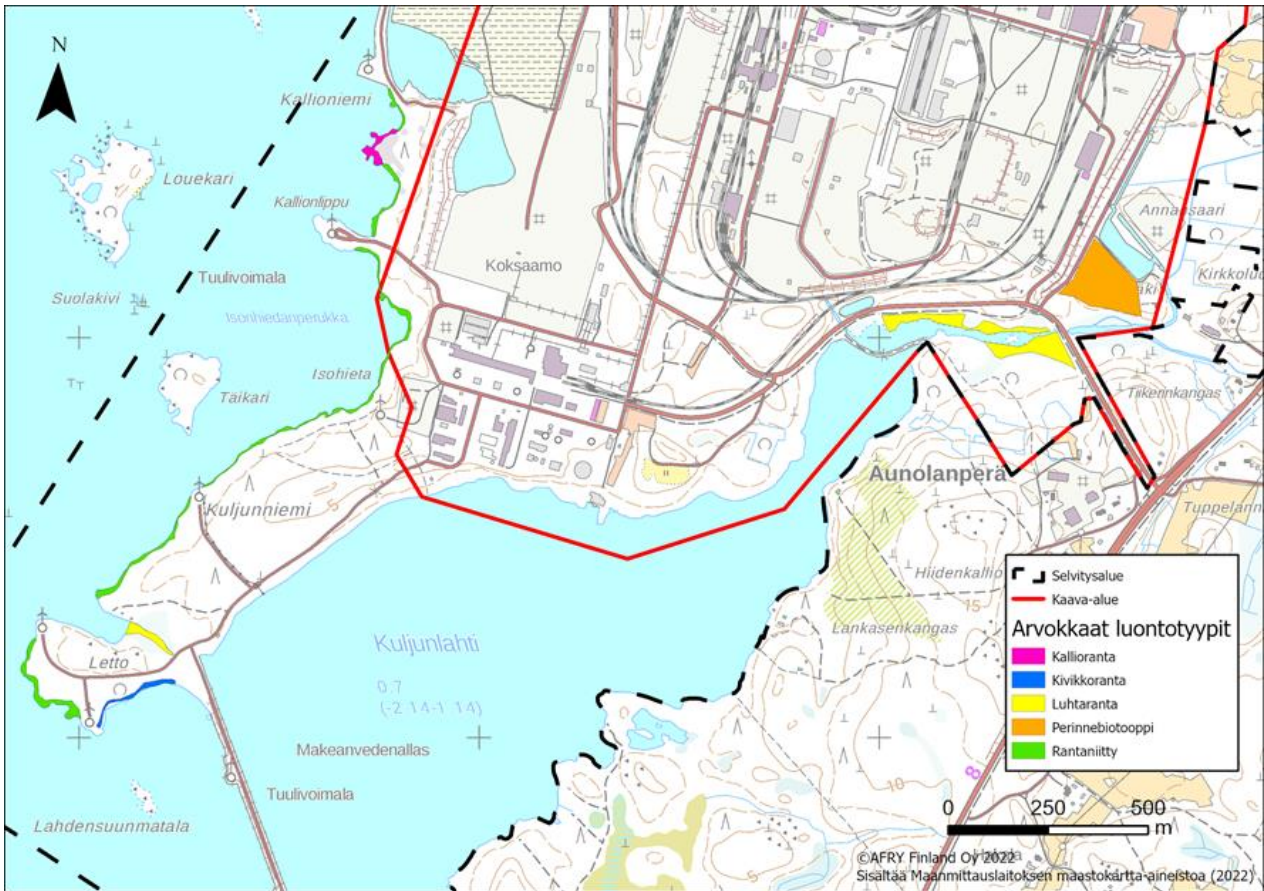
Luontotyyppi ja uhanalaisuus (Kontula & Raunio 2018)
Rannikon tuoreen kankaan kuusikot VU
Rannikon lehtomaiset kuusikot EN
Rannikon tuoreen kankaan koivikot VU
Rannikon lehtomaiset lehtimetsät VU
Varttuneet havupuuvaltaiset tuoreet kankaat VU / NT
Varttuneet lehtipuuvaltaiset lehtomaiset ja tuoreet kankaat VU
Varttuneet kuivahkot kankaat EN / VU

Luontotyyppi ja uhanalaisuus (Kontula & Raunio 2018)
Merenrantapajukot ja merenrannan leppävyöt ja -pensaikot LC
Itämeren sora- ja somerikkorannat LC
Matalakasvuiset vihvilä-, heinä- ja saramerenrantaniityt CR
Korkeakasvuiset merenrantaniityt CR
Keskiravinteiset merenrantakalliot NT
Tuoreet niityt CR
Mäkikaurakedot CR
Avoluhat DD/LC

Selvitysalueella havaitut luonnon monimuotoisuuden kannalta huomioitavat kohteet on esitetty taulukossa (Taulukko 4-2). Kohteiden rajaukset on esitetty kartalla (Kuva 4-13). Kohteiden luontotyyppien uhanalaisuus on tuotu esille taulukossa. Huomioitaville kohteelle on annettu arvoluokitus Suomen ympäristökeskuksen oppaan (Mäkelä & Salo 2021) mukaan.

Taulukko 4-2 SSAB:n selvitysalueelta kesällä 2022 kartoitetut luontotyyppi. Uhanalaisten luontotyyppien IUCN-luokitus: CR = äärimmäisen uhanalainen, EN = erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, ei uhanalainen, LC = säilyvä ja DD = puutteellisesti tunnettu. Arvoluokitus (Mäkelä & Salo 2021): luokka 1 = Lainsäädännöllä turvattu kohde, luokka 2 = Erittäin tärkeä kohde, luokka 3 = Monimuotoisuutta turvaava kohde, luokka 4 = Monimuotoisuutta tukeva kohde.

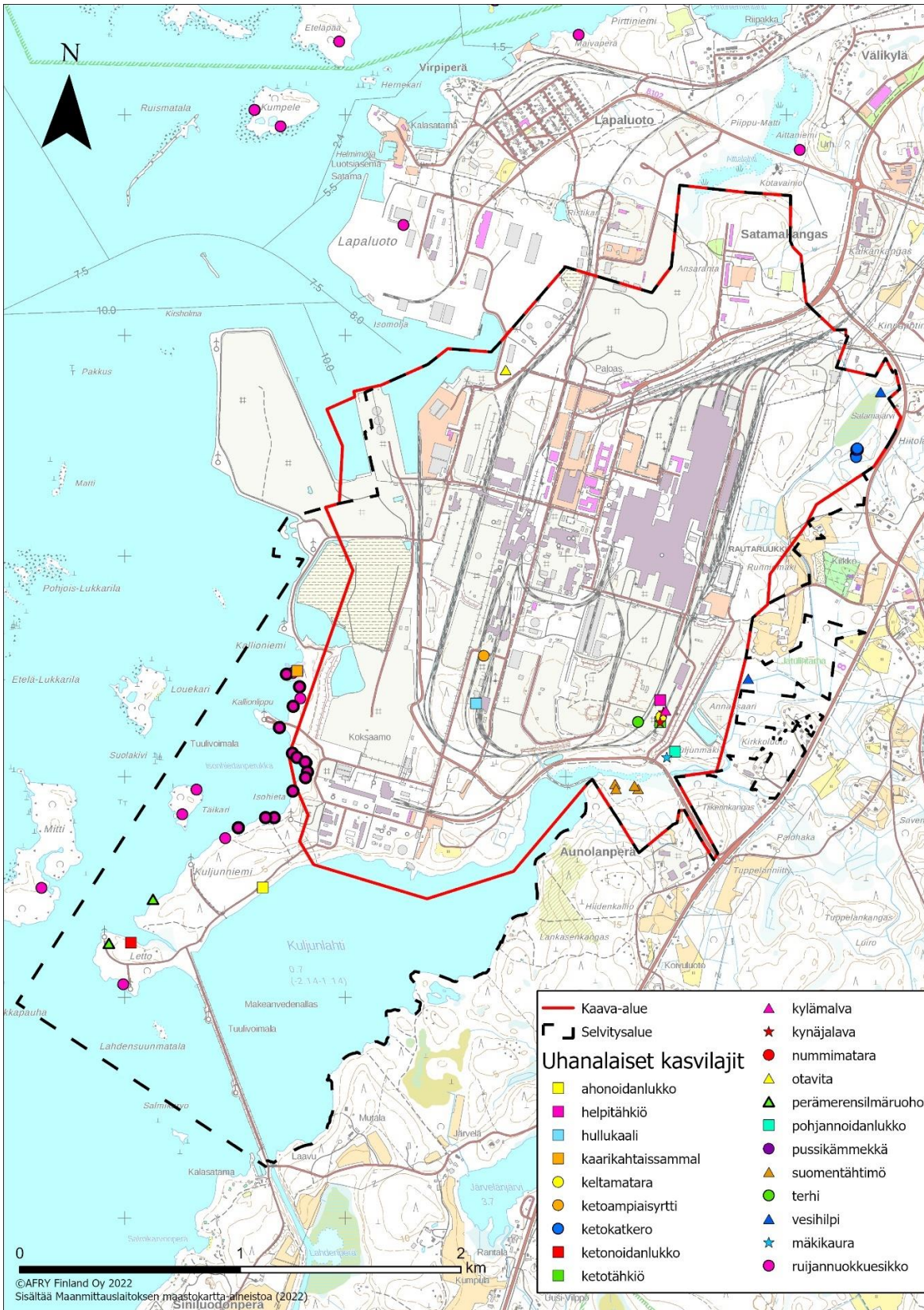
Kohde	Arvo	Arvoluokka
Kuljunmäen niitty	Kuljunmäen niitty Natura-alue (SAC, FI1104602). Valtakunnallisesti arvokas perinnemaisema. Tuoreet niityt CR. Mäkikaurakedot CR.	1
Kallioniemen kallioalue	Valtakunnallisesti arvokas Kallioniemen kallioalue (KAO110023). Keskiravinteiset merenrantakalliot NT.	2
Merenrantaniityt	Luonnonsuojelulain 29§ luontotyyppi, ei rajattu esiintymä. Matalakasvuiset merenrantaniityt CR. Korkeakasvuiset merenrantaniityt CR. Itämeren sora- ja somerikkorannat LC. Alueella esiintyy ruijannuokkuesikkoa (kts. 4.1.2).	2
Luhtarannat	Avoluhat LC. Kuljunlahden luhta-alueella esiintyy viitasammakkoa (kts. 5.1), joka nostaa arvoluokan. Pelkkä luhta olisi arvoluokka 4.	1
Satamajärven niitty	Paikallisesti arvokas perinnemaisema. Tuoreet niityt CR. Alueella esiintyy ketokatkerua (kts. Taulukko 4-3).	3

Kuva 4-13. Kartalla esitetty selvitysalueen huomioitavat luontotyypit.

4.1.2 Kasvilajit

Suomen Lajitietokeskuksen (2022) havaintotietokannan ja maastaselvitysten mukaan selvitysalueella esiintyvät suojelullisesti huomioitavien kasvilajien esiintymät on esitetty kartalla (Kuva 4-14) ja taulukossa (Taulukko 4-3). Useimpia taulukossa esitetyistä lajeista ei havaittu maastaselvityksen yhteydessä. Erityisesti rakennetussa ympäristössä sijaitsevat lajesiintymät ovat voineet hävitä. Lisäksi monen esiintymän tiedossa on maininta, että lajia on havaittu vain yksi yksilö.

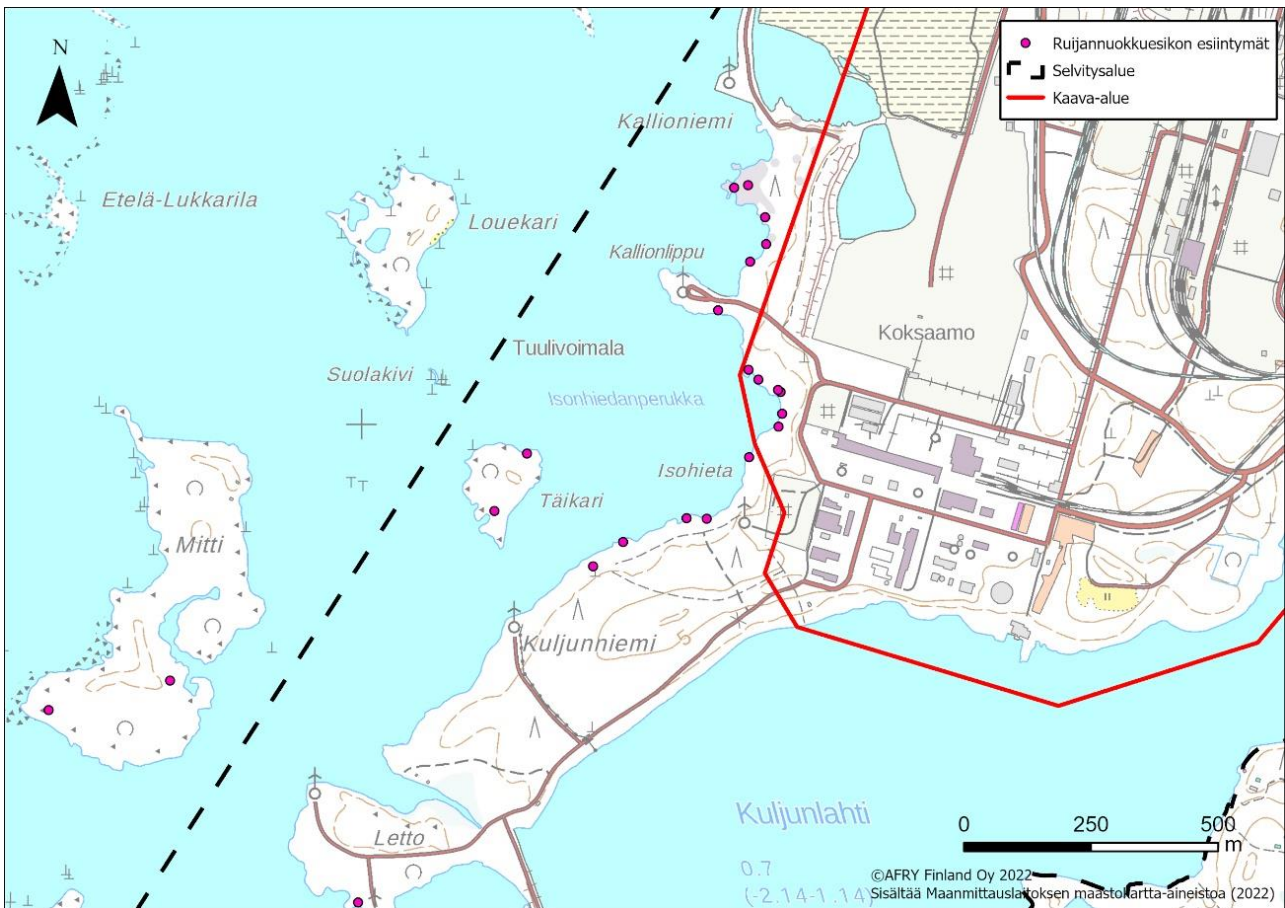

Kuva 4-14 Kartalla esitetty uhanalaisten ja huomioitavien lajien havaintotiedot (maastohavainnot 2022 symbolin reunus paksunnettu ja Suomen lajitietokeskus 2022).

Taulukko 4-3. Selvitysalueella sijaitsevat huomioitavien kasvilajien havainnot (Suomen Lajitietokeskus 2022). Uhanalaisuus: Hyvärinen ym. 2019, alueellinen uhanalaisuus 2020: Ympäristöhallinto 2022. Lyhenteet: rauh. = rauhoitettu, EN= erittäin uhanalainen, VU = vaarantunut, NT = silmälläpidettävä, LC = elinvoimainen, RT = alueellisesti uhanalainen, EU = luontodirektiivin liitteen IV laji, erit= erityisesti suojeltava.

Laji	uhanalaisuus ja suojelustatus	sijaitsee asemakaava-alueella	havaintovuodet
ruijannuokkuesikko <i>Primula nutans subsp. finmarchica</i>	EU, NT, rauh.	x	2004, 2007, 2011, 2022
pohjannoidanlukko <i>Botrychium boreale</i>	NT, RT	x	1998
ahonoidanlukko <i>Sceptridium multifidum</i>	NT, RT		1998
ketonoidanlukko <i>Botrychium lunaria</i>	NT, RT	x	1998
nummimatara <i>Galium saxatile</i>	EN, rauh, erit.	x	2008
keltamatara <i>Galium verum</i>	VU	x	2007, 2008
pussikämmekkä <i>Dactylorhiza viridis</i>	NT	x	2020
vesihilpi <i>Catabrosa aquatica</i>	NT, RT	x	1992, 1995
suomentähtimö <i>Stellaria fennica</i>	NT, RT	x	1993, 2013
ketokatkerö <i>Gentianella campestris</i>	EN, erit.	x	2011, 2016, 2020
helpitähkiö <i>Phleum phleoides</i>	VU	x	2006, 2010
kynäjalava <i>Ulmus laevis</i>	VU, rauh.	x	2006
terhi <i>Asperugo procumbens</i>	NT, RT	x	2007
kylämalva <i>Malva pusilla</i>	EN	x	2008
otavita <i>Potamogeton friesii</i>	NT, RT	x	1994
ketoampiaisyrtti <i>Dracocephalum thymiflorum</i>	EN, erit.	x	2007
hullukaali <i>Hyoscyamus niger</i>	NT, RT	x	2006
kaarikahtaissammal <i>Distichium inclinatum</i>	VU		2003
mäkikaura <i>Avenula pubescens</i>	LC, RT	x	2017, 2022
perämerensilmäruoho <i>Euphrasia bottnica</i>	NT		1999, 2022

Huomionarvoisin kasvilaji alueella on ruijannuokkuesikko, joka on luontodirektiivin liitteiden II ja IV (b) laji (Lsl. 49§). Se on myös koko maassa rauhoitettu (LSA 521/2021) ja nykyinen uhanalaisuusstatus on silmälläpidettävä (NT) (Hyvärinen ym. 2019). Lajin esiintyminen keskittyy Suomessa Perämeren rannikolle Kokkola-Tornio välille. Se kasvaa matalakasvuisilla rantaniityillä, joiden umpeenkasvu on vähentänyt lajin kasvupaikkoja. Myös maankohoaminen muuttaa lajien kasvupaikkoja sopimattomaksi. Ruijannuokkuesikkoa esiintyy useassa paikassa Kuljunniemen ja Leton rantaniityillä (Kuva 4-15). Laji kukkii alkukesästä. Pienen kokonsa vuoksi sen esiintymä voi jäädä kukkimattomana huomaamatta, varsinkin korkeampikasvuisten lajien joukosta.

Kuva 4-15. Ruijannuokkuesikon esiintymät selvitysalueella, kartalla esitetty vuoden 2022 havainnot sekä Suomen Lajitietokeskuksen havainnot.

Kuva 4-16 Ruijannuokkuesikkoja Isohiedan rantaniityllä kesällä 2022. (Kuva Harri Taavetti).

Vieraslajeista ei tehty havaintoja alueelta. Selvitysalueelta havaittiin partaohraa mm. teiden varsilta ja Kallioniemen kallioalueelta. Partaohra on tulokaslaji, niukasti viljelyperäinen ja koristekasvina käytetty yksivuotinen ruoho.

Kuva 4-17 Partaohra Kallioniemen kalliolla. Laji on tulokaslaji.

5 Eläimistö

Eläimistöä havainnoitiin alueelle tehdyn kasvillisuusselvityksen yhteydessä. Selvitysalueelle on tehty SSAB:n 400 kV voimajohdon YVA-menettelyyn liittyen keväällä 2022 viitasammakkoselvitys ja liito-oravaselvitys (AFRY Finland Oy 2022). Tulokset selvitysalueen osalta on esitelty seuraavassa.

Liito-orava, viitasammakko, lepakot, saukko ja suurpedot ovat tiukasti suojeltuja lajeja. Osa näistä lajeista kuuluu EU:n luontodirektiivin liitteen IV (a) lajeihin. Näiden lajien tahallinen tappaminen, pyydystäminen ja häiritseminen erityisesti lisääntymiskauden aikana sekä kaupallinen käyttö ilman poikkeuslupaa on kielletty. Lisäksi lajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Kiellosta voi hakea poikkeusta ELY-keskukselta luontodirektiivin 16 (1) artiklan mukaisin perustein.

5.1 Viitasammakko

Viitasammakko (luontodirektiivin liite IV, rauhoitettu) on luokiteltu Suomessa elinvoimaiseksi (LC) lajiksi (Hyvärinen ym. 2019). Viitasammakko muistuttaa ulkonäöltään paljon tavallista ruskosammakkoa, mutta täysikasvuisena se on kuitenkin yleensä ruskosammakkoa hiukan pienempi. Varmin tapa erottaa lajit toisistaan on viitasammakon kutuaikainen ääntely (AmphibiaWeb 2022). Viitasammakon ääni on pulputtavaa ja eroaa selvästi ruskosammakon matalasta kurnuttavasta kutuäänestä tai rupikonnan korkeammasta kurnutuksesta. Viitasammakon elinympäristöjä ovat suot, vesistöjen

rannat ja erilaiset pienvedet, kuten lammikot ja ojat sekä näiden läheiset maa-alueet: kosteikot, rantaluhdat sekä kosteat niityt ja metsät (*Nieminen & Ahola 2017*).

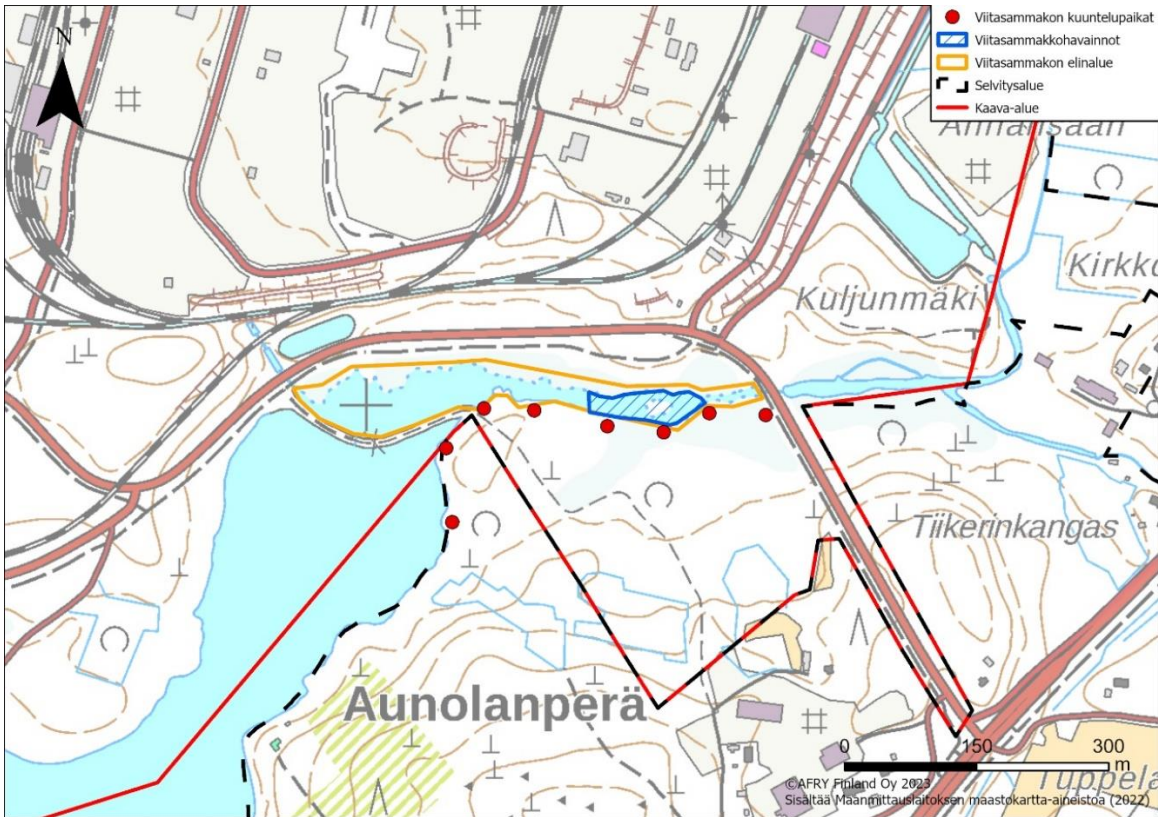
Viitasammakoiden lisääntymispaikkoja selvitettiin maastossa 23.5.2022. Kevään eteneminen oli hitaampaa kuin tavallisesti ja ilma oli kunnolla lämmennyt vasta noin 20.5 paikkeilla. Selvitysaikaan viitasammakoista oli tehty havaintoja Oulun korkeudelta sekä lähialueelta mm. Siikajoelta, joten selvitysaika oli lajin kutuaikaan. Selvitys toteutettiin illalla-yöllä (klo 18:00–01:00), jolloin viitasammakko on kutuaikana aktiivisimmillaan ja myös parhaiten havaittavissa. Viitasammakot ovat herkkiä häiriöille, joten kutupaikkoja tulee lähestyä varovasti. Häiriintyneenä ne lopettavat ääntelyn ja saattavat olla piilossa veden alla useita minutteja. Kartoitus tehtiin kulkemalla kartoitusalueiden läpi rauhallisesti kävellen, aina välillä lajityypillistä ääntelyä kuuntelemaan pysähdellen. Selvitysalueella tehtiin viitasammakkoselvitys Kuljunlahden ja Satamajärven alueille.

Sää oli hyvin viitasammakoiden kartoitukseen soveltuva. Lämpötila vaihteli alkuillan +14 ja myöhäisillan +4 °C välillä. Sää oli aurinkoinen ja pääosin tyyni (2–5 m/s), iltaa kohden tuuli tyyntyi lähes täysin. Myöhäisestä kevästä huolimatta alueen vedet olivat sulia eikä lunta esiintynyt.

Kartoituksen aikana koiraiden lukumäärää arviointiin yksittäisten äänien perusteella. Koska kutupaikoilla on myös aina naaraita ja nuoria koiraita, jotka eivät laula, kartoituksessa voidaan siten vain antaa arvio koiraiden lukumäärästä. Samalla arvioitiin elinympäristöjen soveltuvuutta viitasammakoille. Lisäksi alueella havainnointiin mahdollisia kuturyppäitä.

Tulokset

Kuljunlahden pohjoisosassa havaittiin viitasammakoita äänessä 3 kappaletta. Alueelta ei löytynyt viitasammakon tai sammakon kutua. Myöhäisen kevään takia kudun huippu voi olla ajoittunut myöhäisemmälle ajankohdalle, ja on mahdollista, että viitasammakoita esiintyy alueella havaittua suurempi määrä. Koksaaumontien ja Kuljunlahden pohjoisosan yli sijoittuvan patosillan välinen suojaisa ja reheväkasvuinen lahdelma on kokonaisuudessaan viitasammakolle potentiaalinen elinympäristö (Kuva 5-1). Ranta-alue on luhtaista (Kuva 5-2). Muualla Kuljunlahdella ranta-alue on kivikkoista, eikä se ole lajille potentiaalista elinympäristöä.

Kuva 5-1 Kuljunlahden viitasammakkohavainnot sijoittuvat lahden pohjoisosaan, jossa on lajille potentiaalista elinympäristöä. Kartalla esitetty myös keväällä 2022 tehdyn selvityksen kuuntelupaikat.

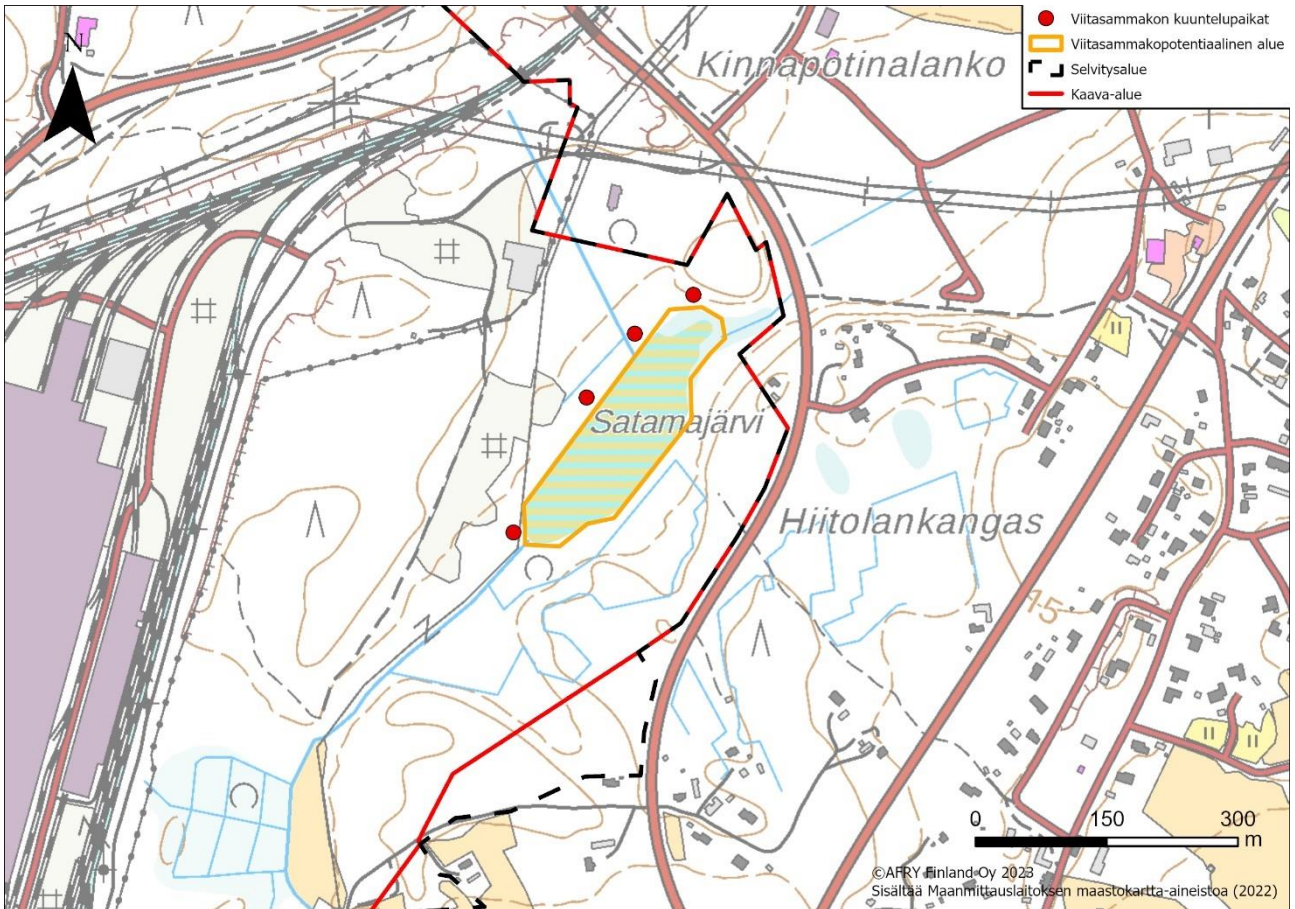
Kuva 5-2 Kuljunlahden pohjoisosan rantaluhtaa. Lahdelmassa havaittiin viitasammakoita.

Muut lajille potentiaaliset alueet

Selvitysalueen itäosassa sijaitseva Satamajärvi on lähes umpeenkasvanut avoluhta (Kuva 5-3, Kuva 5-4), jossa kasvaa osmankäämiä, järviruokoa ja saroja. Keskellä on pieni avovesialue. Alue voi periaatteessa olla viitasammakolle potentiaalinen alue, mutta havaintoja lajista ei keväällä 2022 tehty.

Kuva 5-3 Satamajärvi on lähes umpeenkasvanut.

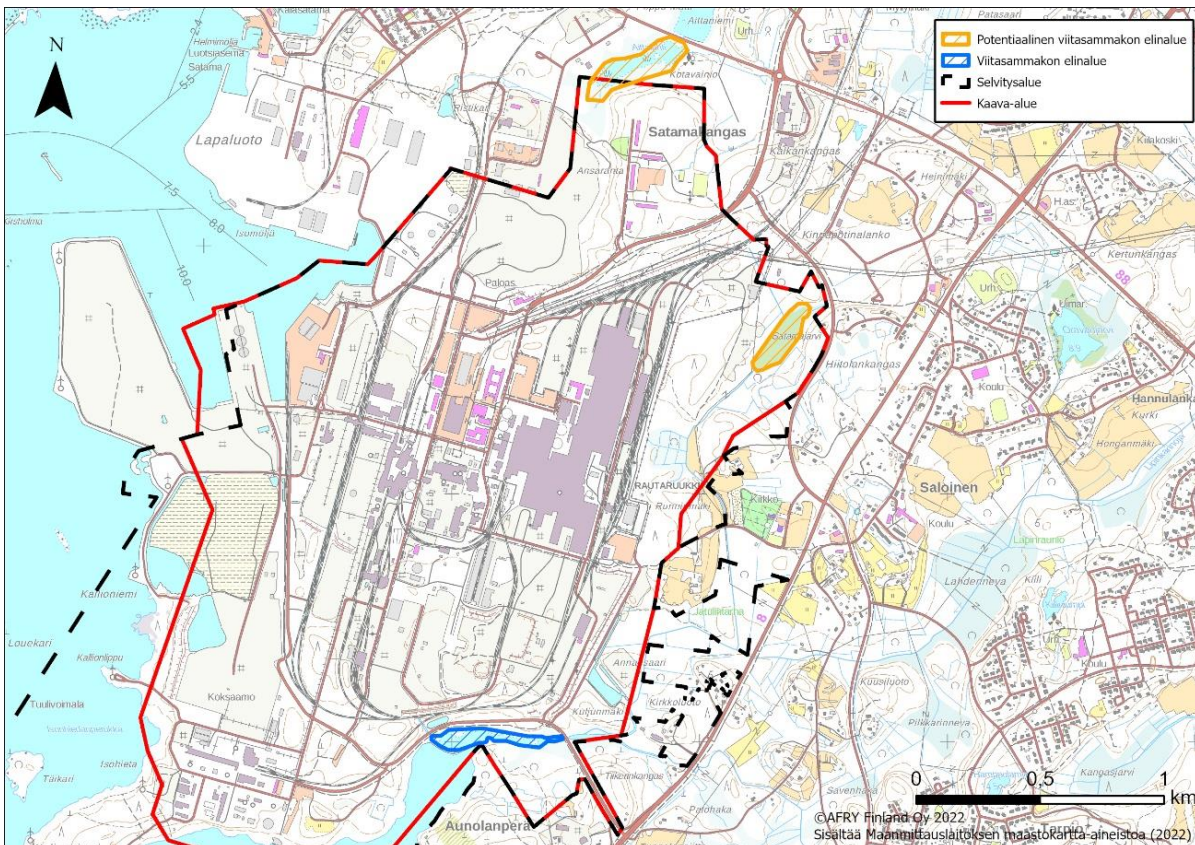

Kuva 5-4 Satamajärven alueen viitasammakolle potentiaalinen alue sekä keväällä 2022 tehdyn selvityksen kuuntelupisteet.

Pääosin selvitysalueen pohjoispuolelle sijoittuva Aittalahti on viitasammakolle potentiaalinen alue. Aittalahden alueelta on vanha havaintotieto (v.2009) viitasammakosta (*Suomen Lajitietokeskus 2022*). Selvitysalueelle sijoittuva Aittalahden eteläosa kasvaa pääosin tiheästi järviruokoa (Kuva 5-5), eikä se ole viitasammakolle potentiaalista. Lajille potentiaalinen luhtarantainen avovesialue sijoittuu pääosin selvitysalueen ulkopuolelle (Kuva 5-6).

Kuva 5-5 Selvitysalueelle sijoittuva Aittalahden eteläosassa kasvaa tiheästi järviruokoa.

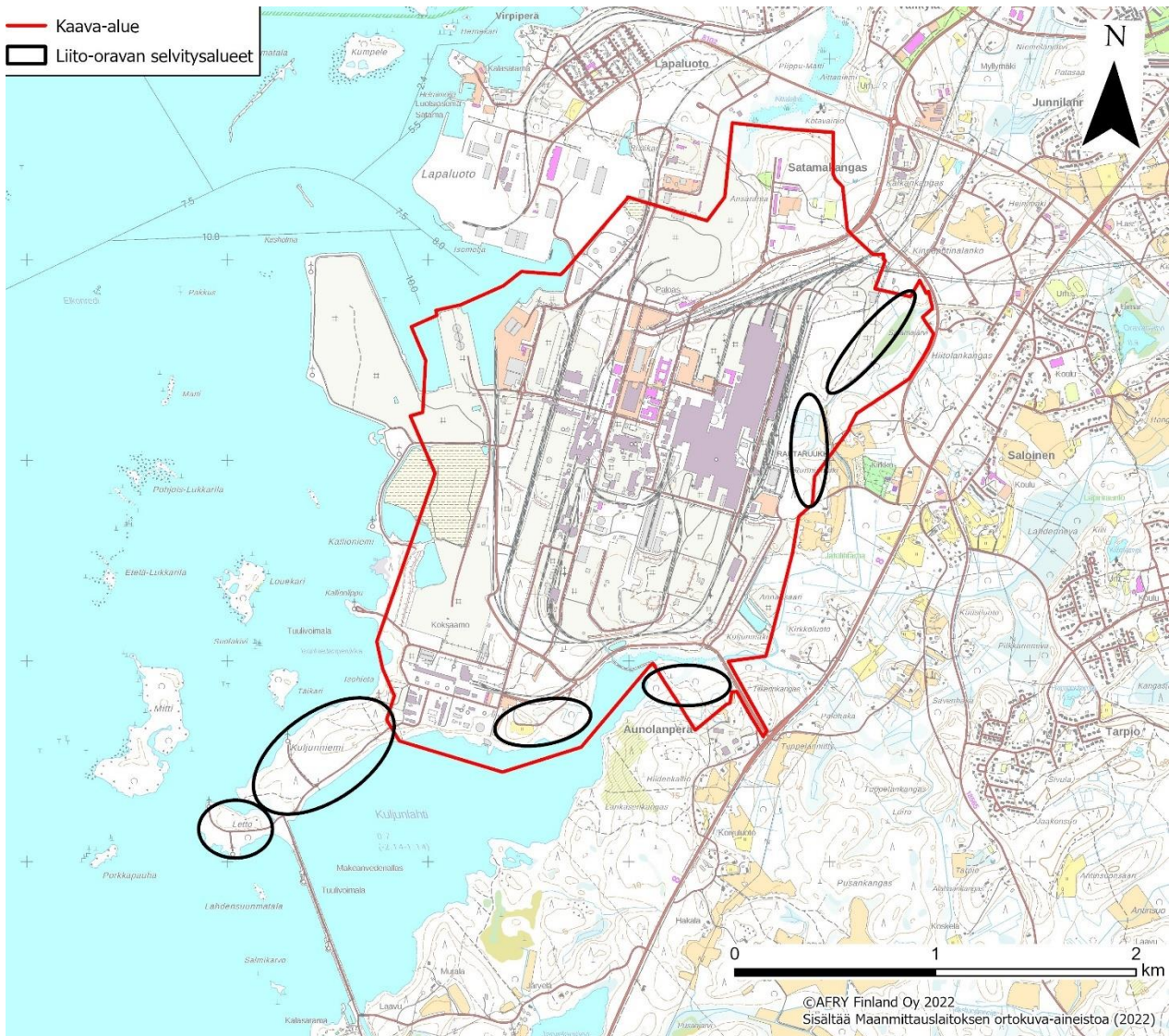
Kuva 5-6 Kartalla on esitetty selvitysalueella viitasammakolle potentiaaliset elinalueet sekä lajin havaittu elinalue.

5.2 Liito-orava

Liito-orava (luontodirektiivin liitteet II ja IV, rauhoitettu) on luokiteltu Suomessa vaarantuneeksi (VU) lajiksi (*Hyvärinen ym. 2019*). Lajin luontaisia elinympäristöjä ovat vanhat ja varttuneet kuusivaltaiset sekametsät, joissa on pesäpaikoiksi kolopuita (yleensä haapoja) ja ravinnoksi lehtipuita, kuten haapoja, leppiä ja koivuja (*Hanski 2016, Nieminen & Ahola 2017*). Liito-oravalle soveltuvan metsän puustorakenne on tyyppillisesti eri-ikäistä ja latvuserros on vaihteleva. Liito-oravaa esiintyy Etelä-Suomesta Kuusamon korkeudelle asti. Pohjois-Pohjanmaalla lajin esiintyminen painottuu Pyhäjoelta etelään ja Koillismaalle. Selvitysalueelta tai sen läheisyydestä ei ole aiempia havaintoja liito-oravista. Lähimmät liito-oravahavainnot on tehty noin 10 kilometrin päässä SSAB:n tehdasalueelta (*Suomen Lajitietokeskus 2022*).

Liito-oravan oleskelun metsäalueella paljastavat helpoiten kevättalvella ja keväällä puiden runkojen tyviltä löydettävät ulostepapanat. Papanat ovat talviaikaan keltaisia ja kesällä tummempia. Papanoita kertyy yleensä eniten talven aikana käytettyjen kolopuiden alle, mutta niitä voi löytyä myös ruokailuun tai kulkureitteinä käytettyjen puiden alta (*Nieminen & Ahola 2017*).

Liito-oravaa ja lajille potentiaalisia elinympäristöjä selvitettiin maastossa keväällä 23.5.2022, jolloin selvitykset keskittyivät alueen itäosiin. Lisäksi kesällä tehdyn kasvilisuuteen ja luontotyypeihin keskittyvän selvityksen yhteydessä arvioitiin selvitysalueen soveltuvuutta liito-oravan elinympäristöksi. Liito-oravan elinpiirien sijaintia ja reviirien välisiä kulkuyhteyksiä selvitettiin etsimällä liito-oravan papanoita mahdollisten pesimä-, oleskelu- ja ruokailupuiden alta liito-oravaselvitysohjeiden mukaisesti (*Nieminen & Ahola 2017*). Papanoita etsittiin erityisesti suurikokoisten kuusien ja haapojen tyviltä. Lisäksi havainnoitiin liito-oravan pesäpaikoiksi sopivia kolopuita, risupesä ja pönttöjä sekä yleisesti metsän rakennetta ja sen soveltuvuutta liito-oravalle. Selvitetyt alueet on esitetty kartalla (Kuva 5-7).

Kuva 5-7. Alueet, joilta liito-oravaa selvitettiin vuonna 2022.

Liito-oravasta ei tehty havaintoja selvitysalueella. Lajille potentiaalisia elinympäristöjä voisi olla Kuljunniemen alueen kuusivaltaisissa rantametsissä, jossa on vanhempaa puustoa sekä lehtipuita. Lajin esiintyminen asemakaava-alueella on epätodennäköistä puuttuvien potentiaalisten elinympäristöjen vuoksi.

5.3 Muu eläimistö

Selvitysalueen metsissä esiintyy rakennettujen ympäristöjen läheisyydessä eläviä eläimiä kuten orava, metsäjänis ja pikkunisäkkäslajit.

Suurpedoista (susi, karhu, ahma, ilves) ei ole tehty havaintoja selvitysalueella tai välittömässä läheisyydessä (*Luonnonvarakeskus 2022*). Lajien esiintyminen selvitysalueella on epätodennäköistä alueen teollisen rakennetun luonteen vuoksi.

Pohjanlepakko (LC, luontodirektiivin liite IV, rauhoitettu) on yleisin selvitysalueen korkeudella esiintyvistä lepakoista. Laji saalistaa monenlaisissa ympäristöissä metsäteiden yllä, pihapiireissä, vesistöjen varsilla ja hakkuiden laitamilla. Suomen Lajitietokeskuksen (2022) mukaan lähimmät pohjanlepakkohavainnot on tehty Raahen keskusta-alueelta. Lepakoille potentiaalisia päiväpiiloja, lisääntymispaikkoja tai talvehtimispaikkoja ovat rakennusten ullakot ja kattorakenteet, puunkolot, kalliokolot ja kiviröykkiöt. Lepakoiden esiintyminen selvitysalueella on mahdollista.

Saukosta (LC, luontodirektiivin liitteet II ja IV) on tehty havainto selvitysalueella Isohiedan edustan rantaniityltä (suullinen tieto *Taavetti, FCG*). Saukot elävät erilaisissa vesiympäristöissä: jokien, järvien, lampien ja purojen ääriellä. Niiden elinpiiri on laaja ja ne voivat kulkea pitkiä matkoja etsiessään ruokaa. Selvitysalueella tavattu sauikko on todennäköisesti etsimässä ruokaa ranta-alueelta. Saukot uivat myös meressä, edellyttäen että ne saavat samana päivän myös makeaa vettä turkissaan olevan suolaveden huuhtelemiseen. Selvitysalueella ei ole lajin lisääntymispaikaksi sopia elinympäristöjä.

Luontodirektiivin lajeihin kuuluvista **sudenkorenoista** voi levinneisyyden perusteella selvitysalueella esiintyä sirolampi-, lummelampi-, kirjojoki- ja virheukonkorentoja. Sirolampikorento elää umpeen kasvavilla suureunaisilla lammilla ja runsaskasvustoisilla järvenlahdilla, joissa on kelluslehtikasvillisuutta. Lummelampikorento elää rehevillä pikkujärvillä ja lammilla, missä kasvaa runsaasti lummetta ja ulpukkaa. Kirjojokikorento viihtyy purojen ja pienten jokien virtapaikoissa. Viherukonkorennolle sopivia elinympäristöjä on tarjolla Suomessa rajoitetusti, koska se elää vain sahalehtikasvustoilla. Mistään lajista ei ole havaintoja selvitysalueelta tai sen läheisyydestä (Suomen Lajitietokeskus 2022). Selvitysalueella on ainoastaan sirolampikorennolle mahdollisesti sopivia elinympäristöjä. Satamajärvi on umpeen kasvava lampi, jonka keskellä on hyvin pieni avovesialue, jonka koko vaihtelee vuoden ajan ja eri vuosien välillä. Satamajärvi voi periaatteessa olla lajille sopiva elinympäristö.

Luontodirektiivin lajeihin kuuluvista **perhosista** voi levinneisyyden perusteella selvitysalueella esiintyä luhtakultasiipi. Laji viihtyy kosteilla metsäniityillä, vaarojen rinnenii-tyillä, purojen varsilla ja jokien tulvarannoilla, jossa sitä näkee mm. niittyleinikin kukilla. Lajin ravintokasvi on nurmitatar, jota kasvaa mm. Satamajärven niityllä.

5.4 Linnusto

Alueelle ei ole tehty linnustoselvitystä vuonna 2022, selvitys on tarkoitus tehdä keväällä 2023. Selvitysalueelta on tiedossa petolinnun pesä. Alueen pesimälinnusto koostuu todennäköisesti ihmistoimintaan tottuneesta lajistosta sekä metsäisten alueiden ja merenrantalajistosta. Teollisuusalueella linnustolle keskeisiä alueita ovat avomaa-alueet (joutomaakentät, hiekkakentät, matalakasvuiset heinä- ja ruohomaat ym.), jotka ovat potentiaalisia kahlaajien, tiirojen ja ehkä myös lokkilintujen pesimäalueita.

Lähialueen linnustollisesti arvokkaita alueita ovat Raahen saaristo, jossa esiintyy useita suojelullisesti arvokkaita lajeja. Linnustollisesti saariston arvokkaimpia paikkoja ovat vähäkasvuiset ja puuttomat riutat, kuten Selkämatala ja Kallanriutta. Vesi- ja lokkilintuja tavataan saaristoalueella läpi avovesikauden ja lokkeja vielä jäiden tultua. Kevät- ja syysmuuton sekä sulkimiskauden aikana lintuja esiintyy isojakin määriä.

Selvitysalueen pohjoispuolelle sijoittuva Aittalahden–Someronlahden ja Ansarannan muodostama kosteikkoalue on alueellisesti arvokas vesi- ja rantalintujen elinympäristökokonaisuus. Alueen lajistossa esiintyy useita arvokkaita ja uhanalaisia lintulajeja ja alueen lintuvesiarvo onkin varsin korkea. Pesimälinnustoa täydentää vielä vesi- ja rantalintujen lisäksi alueen rantametsien monipuolinen varpuslintulajisto. Alueen arvokkaimpia pesimälajeja ovat laulujoutsen, harmaasorsa, kaulushaikara, ruskosuohaukka, nokikana sekä naurulokki. (FCG 2010)

6 Yhteenveto ja suositukset

SSAB:n tehdasalue on pääosin rakennettua ja ihmisen muokkaamaa aluetta. Luontoarvot ovat keskittyneet alueen reunaosiin ranta-alueelle. Asemakaavoitettavan alueen kasvillisuuden ja luontotyypin arvokohteet keskittyvät ranta-alueelle sekä Kuljunmäen niityn Natura-alueelle. Rantaniityillä useassa kohdassa runsaana esiintyvä ruijannuokkuesikko on alueen huomionarvoisin kasvilaji. EU:n luontodirektiivin liitteen IV (b) laji edellyttää tiukkaa suojelua.

Viitasammakoita havaittiin vuonna 2022 Kuljunlahden pohjoisosasta. Satamajärvi ja Aittalahti on tunnistettu lajille potentiaalisiksi alueiksi asemakaava-alueella. Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä ja luvanvaraista.

Asemakaavoitettavan alueen luontoarvokohteet on koottu taulukkoon (Taulukko 6-1). Näiden arvokohteiden ulkopuolella selvitysalue on tavanomaista luontoa, eikä niille ole tarpeen osoittaa maankäytön rajoituksia.

Taulukko 6-1 SSAB:n asemakaava-alueelle sijoittuvat luontoarvokohteet ja suositukset maankäytön suunnitteluun. Arvoluokitus (Mäkelä & Salo 2021): luokka 1 = Lainsäädännöllä turvattu kohde, luokka 2 = Eriyisen tärkeä kohde, luokka 3 = Monimuotoisuutta turvaava kohde, luokka 4 = Monimuotoisuutta tukeva kohde.

Kohde	Suositus	Arvoluokka
Kuljunmäen niitty-Natura-alue	Luonnonarvoja heikentävä maankäyttö ei ole sallittua. Kohteen tilaa olisi hyvä parantaa laiduntamalla tai niittämällä.	1
Kallioniemen kallioalue	Suunnitellut toiminnot tulee sijoittaa siten, että toiminnasta aiheutuvat vaikutukset eivät ulotu nykytilan perusteella rajatulle alueelle (Kuva 3-2).	2
Isohiedan merenrantaniityt	Suunnitellut toiminnot tulee sijoittaa siten, että toiminnasta aiheutuvat vaikutukset eivät ulotu kohteeseen.	2
Ruijannuokkuesikon esiintymät	Esiintymät tulee jättää muuttavan maankäytön ulkopuolelle. Suunnitellut toiminnot tulee sijoittaa siten, että toiminnasta aiheutuvat vaikutukset eivät ulotu kohteeseen.	2
Kuljunlahden pohjoisosa	Viitasammakon lisääntymis- ja levähdyspaikka. Alue tulee jättää maankäytön suunnittelun ulkopuolelle.	1
Satamajärvi ja Aittalahti	Viitasammakolle potentiaalinen alue. Mahdollisuuksien mukaan maankäytön suunnittelun ulkopuolelle jätettävät kohteet.	4
Satamajärven niitty	Kohteen tilaa olisi hyvä parantaa niittämällä.	3

7 Lähteet

AmphibiaWeb 2022. Information on amphibian biology and conservation. <http://amphibiaweb.org>

FCG Finnish Consulting Group Oy 2010. Aittalahden ja Someronlahden linnustoselvitys. Raahen kaupunki ja Raahen satama

Hanski, I. K. 2016. Liito-orava: biologia ja käyttäytyminen. Metsäkustannus Oy. 94.

Husa, J., Teeriaho, J. ja Kontula, T. 2001. Luonnon ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Pohjois-Pohjanmaalla. Suomen ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 203.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Kontula T. & Raunio, A. (toim.) 2018. Suomen luontotyyppien uhanalaisuus. Luontotyyppien punainen kirja. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. Suomen ympäristö 5/2018. Osat 1 ja 2.

Luonnonvarakeskus LUKE 2022. Luonnonvaratieto karttapalvelu. <https://luonnonvaratieto.luke.fi/kartat?panel=suurpedot> (29.11.2022).

Maanmittauslaitos 2022. Paikkatietoikkuna. <https://kartta.paikkatietoikkuna.fi/>.

Mäkelä, K. & Salo, P. -2021. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Opas tekijälle, tilaajalle ja viranomaiselle. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 47/2021. Suomen ympäristökeskus ja Ympäristöministeriö. 346 s.

Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepäkot) esittelyt. Suomen ympäristö 1/2017: 1–278. Ympäristöministeriö.

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus 2023. Kuljunmäen niitty ja Satamajärven niitty perinnebiotooppien kohdekortit, maastolomakkeet ja biotooppikuviot SAKTI-tietojärjestelmästä 18.1. ja 20.2.2023.

Suomen Lajitietokeskus 2022. Laji.fi. <https://laji.fi/>

Suomen metsäkeskus 2022. Erityisen tärkeät elinympäristökuviot. <https://www.metsaan.fi/paikkatietoaineistot>.

Suunnittelukeskus Oy 2004. Raahen keskeisten taajama-alueiden osayleiskaava. Luontoselvitys.

Vainio, M. & Kekäläinen, H. 1997. Pohjois-Pohjanmaan perinnemaisemat. Pohjois-Pohjanmaan ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 44.

Ympäristöministeriö 2018. Kuljunmäen niityn Natura tietolomake. Valtioneuvoston päätös 2018 tietojen tarkistamisesta ja verkoston täydentämisestä.

